

**No: 1227 – Menş e Adı**

**MARMARİS YER FİSTİĞİ**

Tescil Ettiren

**MARMARİS BELEDİYESİ**

Bu coğrafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 16.12.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 21.09.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

<b>Tescil No</b>	: 1227
<b>Tescil Tarihi</b>	: 21.09.2022
<b>Başvuru No</b>	: C2021/000523
<b>Başvuru Tarihi</b>	: 16.12.2021
<b>Coğrafi İşaretin Adı</b>	: Marmaris Yer Fıstığı
<b>Ürün / Ürün Grubu</b>	: Yer fıstığı / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
<b>Coğrafi İşaretin Türü</b>	: Menşe adı
<b>Tescil Ettiren</b>	: Marmaris Belediyesi
<b>Tescil Ettirenin Adresi</b>	: İçmeler Mah. Atatürk Cad. No:18 Marmaris MUĞLA
<b>Coğrafi Sınırı</b>	: Muğla ili Marmaris ilçesi
<b>Kullanım Biçimi</b>	: Marmaris Yer Fıstığı ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün veya ambalajının üzerinde yer alır. Marmaris Yer Fıstığı ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün veya ambalajının üzerinde kullanılmadığında, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

### **Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:**

Marmaris Yer Fıstığı; Latince tür ismi *Arachis hypogaea* L. olan Marmaris ilçesinde üretimi yapılan çiğ kabuklu yer fıstığı ve/veya kuru yemiş olarak iç fıstık şeklinde tüketilen bir üründür.

Marmaris Yer Fıstığı; baklagiller familyasından, tek yıllık ve yazlık olarak yetiştirilen bir sıcak iklim bitkisidir. Ayrıca Marmaris Yer Fıstığı; ülkemizde yağlı tohumlu bitkiler olarak da bilinen tarım ürünleri arasında yer alır. Marmaris Yer Fıstığının tüketime sunulan sert kabuklu meyvelerinde %50-60 oranında yağ bulunur.

Marmaris ilçesinin; iyi drenajlı, gevşek yapılı, kumlu-tınlı, mineral madde ve organik madde bakımından orta derecede, alüvyon ve terra-rosa (kırmızımsı Akdeniz toprakları olarak bilinen) özellik gösteren toprak yapısı, bitkinin toprak altında insan tüketimine konu yer fıstığı olarak gelişen tohum tutumunu kolaylaştırılır ve bu fıstıkların iri olmasını sağlar.

Marmaris Yer Fıstığının; tohumları iri ve renk olarak pembe renk ve tonlarındadır. Kabuk içindeki tohum boy uzunluğu 17-27 mm, genişliği ise 9-12 mm aralığındadır.

Yer fıstığı bitkisinin en karakteristik özelliği meyvelerini toprağın altında oluşturmasıdır. Bitkinin çiçekleri kendi kendini döleyebilir nitelikte olduğundan döllenmiş bu çiçekler yere doğru eğilerek belirli bir derinlikten sonra toprak altında meyvelerini oluşturur. Meyveler genellikle 1-3 adet arasında tohum (dane) içermekle beraber bu sayı 6'ya kadar çıkabilir.

Marmaris Yer Fıstığının ana ürün veya ikinci ürün olarak ekimi yapılır. İstenilen verim için ekim nöbeti/münavebe yapılması istenilen bir bitkidir. Yer fıstığı bitkisinin ideal bir gelişim gösterebilmesi için sıcaklıkların 18°C'nin altına düşmemesi istenir. Özellikle ikinci ürün olarak ekildiğinde; meydana gelebilecek düşük sıcaklıklar ürün verimini olumsuz etkiler.

Coğrafi sınırın sıcak iklim koşulları ve ideal güneşlenme olanakları, ürünün daha çabuk olgunlaşmasına, verimine ve yetiştirilmesine yardımcı olur. Bu sebeple coğrafi sınırın sıcak iklim koşulları Marmaris Yer Fıstığının kuruması/kurutulması bakımından ürünün yetiştiriciliğinde ve üretim aşamalarında istenilen bir kriterdir.

### **Üretim Metodu:**

#### **Marmaris Yer Fıstığı Yetiştiriciliği ve Üretim Aşamaları**

**Tarla/Bahçe Tesisi:** Ana ürün ekilecek yer fıstığı için toprak sonbahar aylarında 20-25 cm derinlikte sürülür. Kış aylarına bu şekilde hazırlanan toprak, ilkbaharda yüzlek olarak kültivatör vb. tarım aletleri ile karıştırılır. Toprak işleme sırasında meydana gelen toprak kesekleri, yer fıstığı kapsül saplarının/meyve iğnelerinin (ginofor) toprağa girmesini engelleyeceği için bu keseklerin kırılmaları/ufalanmaları istenir. Genellikle mart ayı içerisinde toprak tavinin uygun olduğu zamanda keseklerin parçalanması ve yabancı ot mücadelesi için goble diskle vb. tarım aletleri ile ikileme yapılır. Toprağın karıştırılması, havalandırılması bu yönüyle önem arz eder. Genellikle nisan ayının son haftasında ekimden hemen önce toprağa tapan çekilerek toprak hazırlığı tamamlanır.

İkinci ürün olarak ekilecek yer fıstığı için ön bitki olarak ekilen buğday, arpa vb. bitkilerin hasadında, bitkiler mümkün olduğu kadar dipten biçilmelidir. Daha sonra tarlanın, hasat artığı saplardan temizlendikten sonra, hemen tav suyu verilerek tava getirilmesi sağlanır. Toprak tava geldikten sonra tarla kültivatör vb. tarım aletleri sürülüp tapan çekilerek toprak tohum ekime hazır hale getirilir.

**İklim ve Toprak İstekleri:** Toprak sıcaklığı ortalama 15°C'ye ulaştığında yer fıstığı ekimine başlanılır. Marmaris Yer Fıstığının yetiştirme süresi boyunca 500-600 mm'lik yağışa ihtiyacı olur. Genellikle nisan ayı içerisinde Marmaris Yer Fıstığının ekimi yapılır. Dekar başına ortalama 10 kg olacak şekilde tohumlama yapılır. Makine ve el ile olmak üzere iki türlü ekim metodu bulunur.

Sıra arası ortalama 70 cm, sıra üzeri aralığı 15-25 cm ve ekim derinliği ise 15-25 cm aralığında olacak şekilde tohum ekimleri yapılır. Sırt yüksekliği 30-40 cm olan toprağa ekilen yer fıstıklarının üstü toprak ile örtülüp üzerinden tapan geçirilerek toprak yüzeyi bastırılır. Sırt genişliği ortalama 40 cm olan topraklarda yer fıstığı bitkisi daha güçlü kök yapısına ulaşır. Yer fıstığında, ana kazık köke paralel olarak gelişen çok sayıda yan kökler bulunur. Güçlü kök yapısı daha verimli yer fıstıklarının oluşmasına yardımcı olur.

Marmaris ilçesinin toprak yapısı; iyi drenajlı, gevşek yapılı, kumlu-tınlı ve kırmızımsı toprak yapısı şeklindedir. Yer fıstığı yetiştiriciliğinde toprağın pH değerinin 6-6,5 aralığında olması idealdir. Kireçli topraklar yer fıstığı yetiştiriciliğinde istenmez.

**Sulama:** İklim koşulları da dikkate alınarak yer fıstığı yetiştiriciliğinde bitkinin su isteği ve doğru zamanda yeterli sulama yapılması oldukça önemlidir. Ginoforların toprak altına kolay girmesi ve toprak altında gelişim göstermesi için toprağın nemli olması ya da bu dönemlerde uygun sulama yapılması istenir. Meyveler bu ginoforların ucundan gelişir. Yani ginoforların kökle bağlantısı bulunmaz. Sulamaya en çok ihtiyaç duyulan aşama meyve oluşum zamanıdır. Yer fıstığının ekiminden yaklaşık bir ay sonra ilk sulama yapılır. İkinci sulama ekim yapılmasından 40-50 gün sonra yapılır. Sulama yaygın olarak karık usulü yüzey sulamaları ve/veya yağmurlama sulama sistemleri ile yapılır. Yağmurlama şeklinde yapılan sulamada toprak sıkışmaz ve kesek haline gelmez. Böylece gevşek toprakta yer fıstıkları kabuk iç kısımlarını kolaylıkla doldurur. Ayrıca hasat işlemine yaklaşık 20 gün kala sulama yapılmasına son verilir.

**Gübreleme:** Yer fıstığı bitkisinin aynı alanda uzun yıllar tarımının yapılması durumunda toprak için azot gübresine ihtiyaç duyulabilir. Yer fıstığı bitkisi; topraktaki azot, potasyum ve kalsiyum vb. elementleri kullandığı için gübreleme yapılmadan önce toprak analizi sonuçlarına göre toprağın ihtiyacına uygun gübreleme yapılması uygun olur. Gübrelerin ekimle birlikte mibzerle tohum derinliğine verilmesi tavsiye edilir.

**Zirai Mücadele:** Yabancı ot mücadelesi genellikle uygun tarım aletleri ile çapalama ve yabancı otların yolunması şeklindedir. Yer fıstığı bitkisinin toprak yüzeyinde 3-4 yapraklı olduğu dönemde ilk çapalama yapılır. Gelişme ilerledikçe tarladaki yabancı ot durumuna göre ikinci, üçüncü ve dördüncü çapalamalar yapılır. Bitkide ginoforlar oluşmaya başladığında çapalamaya son verilir.

Ayrıca ilgili mevzuata uygun bitki koruma ürünleri ile de zirai mücadele yapılabilir.

**Hasat ve Kurutma:** Ürün hasadı; bitkinin yapraklarının sararmaya başladığı, danelerin çoğunluğunun pembe renk ve tonlarında renge dönüşüp irileştiği ve kapsüllerin iç zarında kahverengi çizgilerin görüldüğü zaman yapılır.

Hasat el ile çapalama ve/veya makine ile hasat şeklinde yapılır. Ürün hasadı; yetiştiricilik, iklim vb. koşullar da dikkate alınarak ürünün ekiminden itibaren 4-6 ay süre zarfında yer fıstıklarının olgunlaşmaya başlamasıyla gerçekleştirilir. Hasat; zamanında ve geciktirilmeden yapılmalıdır. Sökümü yapılan yer fıstığı bitkileri üreticiler tarafından tarlalara kolayca kurumaları için ters şekilde bırakılır ve ortalama 3 gün boyunca tarlada güneş altında kurumaları sağlanır. Daha sonra harmanlanması yapılır.

Marmaris Yer Fıstığı ilk hasat edildiğinde yüksek oranda rutubet içerir. Harmanlanmadan sonra ürünün rutubet miktarı kabuklu çiğ yer fıstığında %9'un altına düşünceye kadar asgari teknik ve hijyenik şartlar sağlanarak kurutulur.

Ayrıca kurutma işleminde tekniğine uygun olarak alet ve ekipmanlar da kullanılabilir.

**Depolama ve Muhafaza Koşulları:** Marmaris Yer Fıstığı; kuru, serin, temiz ve kokulardan arı ortamlarda/depolarda muhafaza edilir.

Depolamada yer fıstıkları özenle tasnif edilmeli; parçalanmış, ezik, küflü vb. fıstıklar ayrılmalıdır. Depolamada ilgili mevzuata uygun zararlı mücadelesi/ilaçlama yapılmalıdır.

Uzun süreli depolamalar için rutubet ve sıcaklık kontrolü bulunan modern yer fıstığı depolarının kullanılması gerekir.

İdeal bir yer fıstığı depolaması için; tohumların kabuklu olarak en çok %9'u, iç fıstık kısımlarının ise en çok %7'yi aşmayan rutubet ihtiva etmesi istenir.

Marmaris Yer Fıstığı; dökme olarak ya da gıda ile temasa uygun ambalajlarda, ilgili gıda mevzuatına uygun etiket bilgileri ile tüketiciye arz edilir.

#### **Denetleme:**

Denetimler; Marmaris Belediyesi koordinatörlüğünde; Marmaris Belediyesi, Marmaris Ticaret Odası ile Marmaris İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünün katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim merci tarafından gerçekleştirilir.

Denetim yılda en az bir kere yapılır. Şikâyet üzerine veya gerekli görülen hallerde ayrıca denetim yapılabilir. Yapılan denetimler; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu uyarınca raporlanarak her yıl düzenli olarak Marmaris Belediyesi tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna sunulur.

Denetim merci, Marmaris Yer Fıstığı coğrafi işareti kullanım biçiminin uygunluğunu, ürünün hasadı, kurutulması, depolama ve muhafaza koşulları ile üretim metoduna uygun olarak üretim yapılıp yapılmadığını denetler. Denetim sırasında tespit edilen uygunsuzluklar ile alınması gerekli tedbirler denetlenen ilgili kişi, kurum veya kuruluşa bildirilir.

Denetim merci, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.